

Mensen maken de transitie

Intentieverklaring arbeidsmarkt en
scholing bij wijkgerichte aanpak

Intentieverklaring arbeidsmarkt en scholing in wijkgerichte aanpak

Nederland werkt hard aan de verduurzaming van huizen en gebouwen. Nieuwe wijken worden vaak al aardgasvrij opgeleverd. Voor het einde van de regeerperiode wil het kabinet daarnaast 30 duizend tot 50 duizend bestaande woningen per jaar aardgasvrij maken.¹ Naarmate de verduurzamingsmarkt zich ontwikkelt moet dat tempo toenemen naar 200 duizend huizen per jaar, wat nodig is om in de 30 jaar tot 2050 de hele woningvoorraad te verduurzamen.

Duidelijk is dat de verduurzaming van individuele woningen niet efficiënt en snel genoeg gaat. Voor een tijdige, eerlijke én betaalbare transitie is schaalvergroting en een geregisseerde, gefaseerde aanpak nodig. Om kennis en ervaring op te doen zijn er 27 gemeentelijke proeftuinen aangewezen. Samen met woningbouwverenigingen kunnen die als opmaat dienen naar een grootschaliger wijkgerichte aanpak. Daarbij moet oog zijn voor het onzorgen van met name huiseigenaren en mkb-ondernemers, voor wie financiële verplichtingen een belemmering kunnen vormen.

Om deze ambities te realiseren zijn veel **extra vakkrachten** nodig, die over de juiste vaardigheden beschikken. Nu al is sprake van grote tekorten, die naar verwachting verder zullen oplopen. Het is nodig om veel méér mensen aan te trekken met aantrekkelijk en veilig werk, goede arbeidsvoorwaarden en perspectief, maar ook om het werk slim te organiseren. Daarbij past een geïndustrialiseerde aanpak, met gerichte technologische en sociale innovatie om de productiviteit en het werkplezier in samenspraak met vakkrachten te verhogen.

Die aanpak vraagt om stimuleren van (intersectorale) mobiliteit en het gericht betrekken en opleiden van werkzoekenden, ook die met een afstand naar werk. Erkenning van reeds verworven competenties (EVC) kan hierbij leiden tot verkorte trajecten. Huidige werkenden en bedrijven kunnen zich veel meer dan nu **blijven ontwikkelen** door een combinatie van onderzoek en responsief onderwijs op maat, dichtbij de praktijk. Door pragmatisch te werken, met de nadruk op doorlopend leren en verbeteren kunnen overheden, bedrijven en kennisinstellingen via de leercurve kwaliteit en productiviteit verhogen. Het is daarbij nodig om over (wijkgerichte) projecten heen lerend vermogen te organiseren, maar ook continuïteit en kwaliteit voor de mensen die daaraan werken.

Deze intentieverklaring heeft als doel ontwikkeling van vaardigheden, technologie en werkprocessen te verbinden in **een lerende wijkgerichte aanpak, vanuit een hechte samenwerking van bedrijven, werkenden, overheid en de brede onderwijskolom** (mbo, hbo, wo). De samenwerking richt zich in eerste instantie op vier pilotgebieden rond proefwijken, om van daaruit tot een gericht plan te komen voor een structurele aanpak voor het vervolg en de bekostiging daarvan.

De ondertekenaars met leden zeggen toe, dat zij die leden zullen aansporen om decentraal actief bij te dragen aan dit doel, te beginnen met de leden die actief zijn in de pilotgebieden. **De overige ondertekenaars ondersteunen** de lerende samenwerking over wijken heen **waar dat voor hen mogelijk is**. Als het lukt om die transitie gezamenlijk aantrekkelijk te maken om aan te werken en in te investeren, dan biedt dat volop kansen. Allereerst op een duurzamere toekomst en een tijdige, betaalbare transitie, maar ook om voorop te lopen in een innovatieve en inclusieve economie met toekomstgerichte banen.

¹ Vertrouwen in de toekomst, Regeerakkoord 2017-2021, VVD, CDA, D66, ChristenUnie.

Ondergetekenden

Partijen in het kernteam

1. Techniek Nederland, vertegenwoordigd door de voorzitter, de heer Doekle Terpstra
2. Bouwend Nederland, vertegenwoordigd door de vicevoorzitter, George Raessens
3. Netbeheer Nederland, vertegenwoordigd door de CEO van Alliander, mevrouw Ingrid Thijssen
4. FNV Bouwen en wonen, vertegenwoordigd door de bestuurder bouwen en wonen, de heer Theo van der Werf
5. MBO Raad, vertegenwoordigd door de voorzitter, de heer Ton Heerts
6. Vereniging Hogescholen, vertegenwoordigd door de voorzitter, de heer Maurice Limmen
7. 4TU, samenwerkingsverband van de vier technische universiteiten, vertegenwoordigd door de decaan van de faculteit civiele techniek en geowetenschappen van de TU Delft, de heer Jan Dirk Jansen

Partijen met regionale activiteit/leden

8. Werkgeversvereniging FME, vertegenwoordigd door de voorzitter, mevrouw Ineke Dezentjé Hamming-Blumink
9. Werkgeversvereniging WENB, vertegenwoordigd door de directeur, de heer Reinier Rutjens
10. Koninklijk Instituut Van Ingenieurs, vertegenwoordigd door de directeur, mevrouw Micaela dos Ramos
11. Aannemersfederatie Nederland Bouw & Infra, vertegenwoordigd door de voorzitter, mevrouw Riek Siertsema
12. Nederlandse Raad voor Training en Opleiding (NRTO), vertegenwoordigd door de directeur, mevrouw Ria van't Klooster
13. Topsector Energie, vertegenwoordigd door de programmamanager human capital agenda, mevrouw Marsha Wagner
14. Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), vertegenwoordigd door de directeur directie leefomgeving, de heer Edward Stigter
15. UWV, vertegenwoordigd door de algemeen directeur van UWV Werkbedrijf, de heer Tof Thissen

Landelijk ondersteunende partijen

16. FNV, vertegenwoordigd door de vicevoorzitter, mevrouw Kitty Jong
17. CNV, vertegenwoordigd door de voorzitter, de heer Arend van Wijngaarden
18. VNO-NCW, vertegenwoordigd door de plv. directeur sociale zaken, mevrouw Guusje Dolsma
19. MKB Nederland, vertegenwoordigd door de plv. directeur sociale zaken, mevrouw Guusje Dolsma
20. Samenwerkingsorganisatie Beroepsonderwijs Bedrijfsleven (SBB), vertegenwoordigd door de directievoorzitter, mevrouw Hannie Vlug
21. Sociaal-Economische Raad, vertegenwoordigd door de voorzitter, mevrouw Mariëtte Hamer
22. Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, vertegenwoordigd door de directeur bouwen en energie, de heer Ferdi Licher
23. Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen, vertegenwoordigd door de directeur generaal, de heer Marcelis Boereboom
24. Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, vertegenwoordigd door de directeur generaal, de heer Gert-Jan Buitendijk
25. Ministerie van Economische Zaken en Klimaat, vertegenwoordigd door de directeur Warmte en Ondergrond, de heer Meindert Smullenbroek

Hierna te noemen: "partijen"

Gelet op

Algemeen

1. In het Regeerakkoord is afgesproken om voor het einde van de regeerperiode 2017-2021 30.000 tot 50.000 bestaande woningen per jaar aardgasvrij te maken.² Nieuwe wijken moeten bijna altijd aardgasvrij worden opgeleverd. Naarmate de verduurzamingsmarkt zich ontwikkelt moet dat tempo daarna toenemen naar 200.000 huizen per jaar, wat nodig is om in de 30 jaar tot 2050 de hele woningvoorraad te verduurzamen. Met deze ambitie wil het kabinet bijdragen aan het Klimaatakkoord van Parijs uit 2015. Daarin is afgesproken de opwarming van de aarde in 2050 te beperken tot ruim onder twee graden Celsius, met het streven deze tot anderhalve graad te beperken.
2. De energietransitie vraagt om grote investeringen in zowel gebouwen als de energie-infrastructuur in wijken. Ruim acht miljoen gebouwen maken gebruik van een aardgasvoorziening waarvoor de komende jaren een alternatief gezocht moet worden. Om elektrisch personenvervoer tot norm te maken moet het aantal elektrische auto's toenemen naar 2 miljoen in 2030, en het aantal laadpalen naar 1,8 miljoen.
3. Om de klimaatdoelen te behalen én betaalbaar te houden, zijn schaalvergroting, slimme financiering en een geregisseerde, gefaseerde aanpak in wijken nodig. Er zijn 27 gemeentelijke wijken (proeftuinen aardgasvrije wijken) aangewezen om hierover kennis en ervaring op te doen. Die ervaringen kunnen de basis vormen voor de wijkgerichte aanpak, waarvoor in het ontwerp Klimaatakkoord voorstellen zijn ontwikkeld. Ook woningbouwverenigingen kunnen daarin een rol als 'startmotor' vervullen.
4. Een geïntegreerde en inclusieve ontwikkeling van vaardigheden, nieuwe technologie en slimme werkprocessen zullen sterk bepalend zijn voor het tempo van de energietransitie in wijken. Om de doelen te behalen zijn tienduizenden extra vakkrachten nodig. Het is nodig om méér mensen aan te trekken met aantrekkelijk en veilig werk onder goede voorwaarden en werkplezier, maar ook om het werk slim te organiseren. Daarbij past onder meer een geïndustrialiseerde aanpak, met gerichte technologische en sociale innovatie om de productiviteit en het werkplezier in samenspraak met vakkrachten te verhogen. Dat vraagt om het gericht betrekken en opleiden van werkzoekenden, ook die met een afstand naar werk. Erkenning van reeds verworven competenties (EVC) kan hierbij leiden tot verkorte trajecten. Ook de huidige werkenden en bedrijven moeten zich veel meer dan nu blijven ontwikkelen door responsief onderwijs op maat, dichtbij de praktijk. Werkgevers, vakbonden, gemeenten, UWV, onderwijsveld en Rijk delen het urgentiebesef om de kansen die de huidige arbeidsmarkt biedt op tijd te benutten voor extra en effectieve bemiddeling van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt naar werk. Dit zal bijdragen aan meer maatschappelijke participatie en economische groei. Dit is goed voor deze mensen en voor de samenleving.

² Vertrouwen in de toekomst, Regeerakkoord 2017-2021, VVD, CDA, D66, ChristenUnie.

Specifiek

1. Als uitwerking op deze intentieverklaring op het terrein van middelbaar beroepsonderwijs is op 30 januari 2019 een "**Convenant mbo-aanbod Klimaattechniek**" ondertekend. Dat convenant is erop gericht te zorgen voor een passend mbo-aanbod voor bekostigd en niet bekostigd onderwijs voor beroepen in de energietransitie. Het gaat daarbij zowel om kwalificatiemogelijkheden in de huidige structuur als mogelijk nieuwe elementen, zoals specialismen in de energietechniek, klimaattechnologie, (smart) energienetwerken, gebouwisolatie, overige nieuwe technologieën en de daarbij horende competenties.
2. Deze intentieverklaring staat in beginsel los van het klimaatakkoord, maar past goed bij de wijkgerichte aanpak die in het ontwerp klimaatakkoord is voorgesteld. Ten behoeve van een goede wisselwerking (elkaar versterken, geen dingen dubbel doen) en borging is in het ontwerp Klimaatakkoord een aantal afspraken over randvoorwaarden opgenomen. Een voorbeeld van een randvoorwaarde is het tot stand brengen van een goede landelijke, sectorale en regionale informatievoorziening om de energietransitie op het terrein van arbeidsmarkt en scholing te kunnen monitoren en sturen.
3. Partijen kunnen bij de uitvoering van deze intentieverklaring gebruik maken van activiteiten van de **Topsectoren** rondom learning communities en het programma "**De Uitdaging**". In De Uitdaging spannen onderwijsinstellingen in mbo en hbo zich samen met het bedrijfsleven in voor voldoende goede professionals, die kunnen omgaan met de energie-oplossingen van de toekomst. Het programma is gericht op nieuwe leermiddelen, een leven lang ontwikkelen, experimenten met lerende energie-innovatieprojecten, suggesties voor flexibeler gebruik van kwalificatiedossiers, fysieke infrastructuur (tech hubs) en een gedeelde klimaat- en energieagenda voor mbo en vmbo.
4. Daar waar mogelijk wordt ook aansluiting gezocht bij voorgestelde acties uit **de Actieagenda technologie**, die opgesteld is op verzoek van de minister OCW aan onderwijs en bedrijfsleven in SBB, gericht op de bundeling van de inzet in het technisch beroepsonderwijs van overheid, onderwijs en bedrijfsleven, opdat versneld kan worden gewerkt aan de uitdagingen in het technisch beroepsonderwijs.
5. Tot slot wordt aansluiting gezocht bij het programma Proeftuinen Aardgasvrije Wijken.

Komen het volgende overeen:

Artikel 1 Doel en ambitie

De gezamenlijke ambitie van de ondertekenaars is om in te verduurzamen wijken een hechte, lerende samenwerking van hun leden te laten ontstaan, die in dienst staat van een snelle, eerlijke en betaalbare energietransitie. Die samenwerking beoogt per wijk een slimme aanpak te organiseren met voldoende arbeidskrachten, die goed zijn of worden toegerust voor het werk. Over wijken heen is de samenwerking gericht op het organiseren van kennisontwikkeling en continuïteit van werk om de wijkgerichte aanpak voortdurend te kunnen vernieuwen, versnellen en verbeteren.

Het doel van deze intentieverklaring is dat alle ondertekenende partijen die decentrale leden hebben, deze stimuleren om in en rond wijken een actieve rol te kiezen in die slimme, lerende aanpak rond arbeidsmarkt en scholing. Een deel van de ondertekenaars, verenigd in het 'kernteam' (zie artikel 4), gaat vier pilotregio's aan de slag om die samenwerking en een slimme aanpak actief aan te jagen en mede vorm te geven. Ook werkt het kernteam een plan uit voor een structurele aanpak en bekostiging. Alle ondertekenaars zeggen toe de lerende aanpak over wijken heen te ondersteunen waar dat voor hen mogelijk is.

Om die ambitie in de gestelde tijd én op betaalbare wijze te realiseren spannen de ondertekenaars zich gezamenlijk, als onderdeel van de wijkgerichte aanpak, in voor:

- A. Het op wijkniveau verbinden van leren, werken en innoveren in de uitvoering van de werkzaamheden, vanuit een hechte samenwerking van de daar betrokken bedrijven, vakbonden, overheden en de brede onderwijskolom.
- B. Het op wijkniveau (en in samenspraak met vakkrachten) organiseren van een slimme, geïndustrialiseerde aanpak met gerichte technologische en sociale innovatie.
- C. Het op een inclusieve manier aantrekken van voldoende nieuwe arbeidskrachten op wijkniveau met aantrekkelijk en duurzaam werk.
- D. Het organiseren van lerend vermogen over wijken heen, gericht op het van project naar project vergroten van kennis, productiviteit, kwaliteit en continuïteit van het werk.

Bovenstaande aspecten worden in samenhang met elkaar ingezet, te beginnen in vier pilotgebieden, die zijn gerelateerd aan de proefwijken of de Startmotor. Bedrijven, werkenden, overheden en de primaire kennisinstellingen (bij voorkeur mbo, hbo, wo) werken daar nauw samen. Ontwikkeling van technologie, het vak en mensen gaan hand in hand.

Artikel 2 Uitgangspunten

Bij het realiseren van deze ambities hanteren partijen de volgende uitgangspunten:

1. **Regionale opgaven zijn leidend.** De partijen, van wie de leden kunnen bijdragen aan de verduurzamingsopgave in wijken, enthousiasmeren die om decentraal een actieve rol te kiezen. Deze partijen delen kennis, helpen de juiste randvoorwaarden bevorderen en dragen bij aan het wegnemen van in wijken geconstateerde belemmeringen.
2. Activiteiten zijn gericht op een **inclusieve transitie**, met voldoende aandacht voor
 - a. goede arbeidsvoorwaarden, -omstandigheden en -verhoudingen (binnen een cao), waaronder aandacht voor veilig en verantwoord (leren) werken,
 - b. het door een passend leeraanbod aantrekken van werkzoekenden, ook die met een afstand naar werk,
 - c. tijdige opleiding en begeleiding, gericht op duurzame inzetbaarheid gedurende een project.
3. Deze intentieverklaring beoogt geen nieuwe sectorale en/of regionale structuren, maar zoekt **aansluiting bij bestaande samenwerkingen tussen publieke en private**

organisaties. De partijen gebruiken waar mogelijk de infrastructuur die is opgebouwd met het Regionaal Investeringsfonds en de Centra voor Innovatief Vakmanschap (mbo), de Stichting BLEI (mbo, ondergrondse infra), de Centres of Expertise (hbo) en de 4TU (wo).

4. **Fasering** is belangrijk. Op de korte termijn is het vinden en kwalificeren van nieuwe arbeidskrachten via zijinstroom urgent en noodzakelijk, op de langere termijn is een grotere instroom uit initiële opleidingen nodig. Om de kwantitatieve, kwalitatieve en regionale mismatches op de arbeidsmarkt duurzaam te verminderen is het nodig om arbeidsperspectief, aantrekkelijk werk onder goede arbeidsvoorwaarden en voortdurende ontwikkeling van mensen en bedrijven te organiseren.
5. Om de kosten van verduurzaming van woningen en gebouwen te verlagen zal schaalvergroting alleen niet voldoende zijn. Het is aanvullend nodig voortdurend gezamenlijk (overheid, bedrijven, onderwijs, vakbonden) te werken aan verhoging van de productiviteit door een meer geïndustrialiseerde aanpak, met aandacht voor **technologische en sociale innovatie**, mensgerichte technologie en een leven lang ontwikkelen. Het lerend vermogen in de wijkgerichte aanpak zal mede daarop gericht moeten zijn.
6. In de samenwerking handelen partijen met inachtneming van de geldende wet- en regelgeving, onder meer met betrekking tot privacy en gegevensbescherming.

Artikel 3 Werkwijze

3.1 Leren, werken en innoveren

Samenwerking in wijken

1. Partijen in het kernteam en die met decentrale leden streven naar uitvoering in de vorm van fieldlabs. Dat zijn locaties waar decentrale spelers (bedrijven, vakbonden, onderwijs, lokale overheid, werkenden) gericht samenwerken aan een goede verbinding tussen leren, werken en innoveren.
 - a. Onderdeel van de fieldlab-benadering is de vorming van een advies- en consultancyfunctie, waarbij alle aanwezige deskundigheid op verschillende niveaus en door verschillende partijen (op aanvraag en proactief) wordt ingezet.
 - b. Partijen streven ernaar, dat (proef)wijken zo goed mogelijk zijn aangesloten op een fysieke ontwikkel- en testomgeving (zoals tech hubs).
2. Partijen, waarvan de leden actief zijn in pilotgebieden, streven ernaar dat hun leden afspraken maken over een goede verbinding tussen de verduurzamingsopgave en onderwijs/onderzoek. Dat komt tot uitdrukking in afspraken over:
 - a. het aantal opleidings- en stageplekken dat nodig is voor een goede kruisbestuiving met onderwijs en onderzoek. In het mbo draagt SBB met partijen zo veel mogelijk zorg voor het vinden en erkennen van beroepspraktijkvormingsplaatsen en stimuleert bedrijven die kenbaar te maken in de digitale omgeving "MijnSBB".
 - b. Bij-, om- en nascholing van medewerkers met als doel hun duurzame inzetbaarheid te vergroten. Medewerkers worden actief betrokken bij de wijze waarop dit ingericht wordt.
 - c. Actieve betrokkenheid van docenten vanuit mbo-hbo-wo, waarbij vorm en inhoud wordt gegeven aan o.a. 'teach the teacher' trajecten.
3. Partijen, waarvan de leden actief zijn in pilotgebieden, stimuleren dat hun leden informatie verzamelen, gericht op het a doorontwikkelen van technologie, processen en vaardigheden, en b actualiseren van onderwijsmodules (zowel initieel als post-initieel). Het kernteam formuleert een informatievraag die partijen kunnen uitzetten. Het kernteam verzamelt en verwerkt de informatie in de pilotgebieden en bij andere initiatieven die mogelijk over relevante informatie beschikken, en deelt bevindingen en eventuele voorstellen met de begeleidingsgroep en andere relevante partijen.

Onderwijs op maat

4. De kennisinstellingen (mbo-hbo-wo) geven op basis van nieuwe inzichten vorm en inhoud aan de ontwikkeling van het initiële en post-initiële onderwijs en op de wijze waarop het onderwijs nieuwe (technologische) ontwikkelingen ondersteunt. Dit vraagt trajecten met maatwerk in inhoudelijke ontwikkeling en uitvoering (passend bij de doelgroep) van de curricula alsmede flexibiliteit in de programmering.
5. De kennisinstellingen werken samen met het oog op betere afstemming en onderlinge samenwerking op onderzoek en onderwijsontwikkeling. Ervaringen in de praktijk worden zodoende snel doorvertaald naar vernieuwingen van technologieën, processen en vaardigheden. Hierbij wordt aangesloten bij de programmering van het Bouw Techniek Innovatie Centrum (BTIC) van de nationale Bouwagenda.
6. Kennisinstellingen actualiseren doorlopend hun onderwijs zodat de uitstroom een leidende rol kan hebben bij de toepassing van nieuwe inzichten, werkwijzen en technologieën, bijv. zoals in het afgelopen decennium m.b.t. Bouw Informatie Modellen (BIM).
7. Kennisinstellingen (mbo-hbo-wo) werken samen aan doorlopende leerlijnen en een samenhangende visie op de benodigde ontwikkelingen in praktijk, onderwijs en opleidingen (bijvoorbeeld door curriculumvergelijking en teach the teacher-trajecten).
8. Partijen waarvan de leden als opdrachtgever of opdrachtnemer in de pilotgebieden actief zijn, spannen zich in om (via de betrokken bedrijven en werkenden) een bijdrage te leveren aan de realisatie van onderwijs op maat. Zij dragen bij aan het mede in samenwerking met de kennisinstellingen, de opleidingsbedrijven en andere partners realiseren van hybride leeromgevingen en onderzoeken ook mogelijkheden voor inzet van hybride docenten.
9. Werkgeverspartijen stimuleren dat hun leden voldoende mogelijkheden creëren voor de werknemers om adequate scholing en/of training op maat te volgen. Deze scholing en/of training vindt zo veel mogelijk op de werkplek plaats.
10. Partijen waarvan de leden als opdrachtgever of opdrachtnemer in de pilotgebieden actief zijn, stimuleren dat ook voor werkzoekenden in de wijk/regio gekeken wordt naar passende scholing, training of een opleiding.
11. VNG en UWV nemen de inspanningsverplichting op zich voor een arbeidsmarktroute voor uitkeringsgerechtigden, waaronder mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt, met als doel deze doelgroep als werknemer in de wijken een bijdrage te laten leveren aan de doelstellingen van deze intentieverklaring.
12. Het kernteam komt na drie maanden met een voorstel, waarin zij beschrijft wat nodig is om structureel te kunnen onderzoeken welke nieuwe werkprocessen ontstaan en welke veranderingen dat vraagt in kennis, vaardigheden en competenties van beroepsbeoefenaren in de energietransitie, circulariteit en klimaatadaptatie. Het kernteam inventariseert daartoe welke informatie andere partijen en structuren verzamelen of dat zouden kunnen doen.

Voorwaarden

13. Sociale partners maken afspraken over goede arbeidsvoorwaarden, -omstandigheden en -verhoudingen. Zij zien erop toe dat opschaling en versnelling nooit ten koste gaan van veilig en verantwoord (leren) werken.
14. Partijen, waarvan de leden actief zijn in de pilotgebieden, stimuleren dat die leden op projectniveau afspraken maken over tijdige ontwikkeling en begeleiding van werkenden met het oog op hun inzetbaarheid tijdens het project, maar ook in de aanloop naar het moment dat de verduurzaming van een wijk wordt afgerond. Ook het kernteam stimuleert dit, en biedt ondersteuning.

3.2 Slim organiseren

15. Partijen spannen zich in om *alle* taken rond de verduurzaming van wijken slim en efficiënt te organiseren rond de beschikbare menskracht, en daarbij te leren van ervaringen in eerdere wijken.
 - a. Werkgeverspartijen inventariseren (al dan niet via leden en/of ervaringen in pilotregio's) de mogelijkheden om werkprocessen te stroomlijnen, onder meer door plannings af te stemmen. Ook inventariseren zij, met inachtneming van (het proportionaliteitsbeginsel in) de aanbestedingswetgeving, de mogelijkheden om werk in één aanbesteding te combineren. Zij zijn daarbij bereid om de eigen planning aan andere ondertekenaars aan te passen waar dit mogelijk is, en om tot een ketenoverstijgende personeelsplanning voor schaars personeel te komen. Zij ontwikkelen voorstellen ter bespreking in het kernteam.
 - b. Het kernteam inventariseert op grond van ervaringen in de vier pilotregio's de mogelijkheden om de verschillende onderdelen van de verduurzaming van wijken (gebouwen, bekabeling, laadvoorzieningen voor elektrisch vervoer) samen te nemen in onder meer bouwteners. Zij ontwikkelen voorstellen ter bespreking in het begeleidingsteam. De VNG stimuleert dat de betreffende gemeenten in de pilotregio's actief meedenken om tot die voorstellen te komen.
 - c. Het kernteam inventariseert ervaringen en knelpunten in de pilotregio's, en verzamelt kennis over andere wijken via bestaande structuren (zoals het kennis- en leerprogramma van gemeenten). De begeleidingsgroep wordt periodiek geïnformeerd over knelpunten, leereffecten en (voorstellen voor verbetering van) goede randvoorwaarden.
16. Het kernteam (eventueel aangevuld met andere partijen) treedt in overleg met de relevante stakeholders aan de sectortafel Mobiliteit, met als doel hun uitdagingen in wijken (o.a. de geconstateerde opgave van voldoende laadinfrastructuur voor elektrisch vervoer) onderdeel te maken van de slimme wijkgerichte aanpak.
17. De begeleidingsgroep bespreekt welke andere activiteiten (o.a. riolering) betrokken kunnen worden om efficiencywinst te bereiken (voor uitvoerders en bewoners), welke structuren en actoren met die activiteiten belast zijn en welke actie nodig is.

3.3 Nieuwe arbeidskrachten en mobiliteit

18. Partijen, waarvan de leden actief zijn in pilotgebieden, stimuleren dat hun leden bij de verduurzaming van wijken afspraken maken over hoe studenten, werkenden en werkzoekenden aan informatie kunnen komen over leer- en/of arbeidsplaatsen.
19. Werkgeverspartijen stimuleren dat hun leden nieuwe vakkrachten interesseren door hen een baan-/werkgarantie te bieden, indien zij een mbo-opleiding in relatie tot klimaattechniek of andere relevante opleidingen in de Bouw en Techniek met goed gevolg doorlopen.
20. Vakbonden inventariseren de wensen en mogelijkheden van (potentiële) werknemers en zetten hun dienstverlenende infrastructuur in om zijnstroom in de projecten te realiseren. Zij ontwikkelen voorstellen ter bespreking in het kernteam.
21. De onderstaande partijen dragen bij aan het creëren van kansen voor alle werkzoekenden.
 - a. Werkgeverspartijen stimuleren hun leden om kansen te creëren voor mensen die niet vanzelf aan het werk komen of nog geen startkwalificatie hebben.
 - b. De vakbonden zorgen vanuit de vakbondshuizen voor draagvlak in de geselecteerde wijken.
 - c. De VNG brengt bij haar leden onder de aandacht dat zij in de nabijheid van een projectwijk met betrokken werkgevers afspraken kunnen maken over de inzet van uitkeringsgerechtigden, waarbij zij zich zullen inspannen om voldoende geschikte kandidaten voor te dragen om arbeidsplekken te vervullen, waarbij het betreffende werk dienstig is aan het doel van deze intentieverklaring.

- d. UWV maakt met de betrokken werkgevers afspraken over het vervullen van leer- en/of werkplekken middels de inzet van WW-gerechtigden.

3.4 Leren over wijken heen

- 22. Partijen spannen zich in om te leren van ervaringen en wijken om daarmee de aanpak in volgende wijken te kunnen vernieuwen, versnellen en verbeteren:
 - a. Partijen inventariseren via de eigen netwerken welke partijen of gremia (o.a. kennis- en leerprogramma gemeenten, De Uitdaging) al bruikbare informatie verzamelen of daartoe zijn aan te sporen. Zij delen die informatie met het kernteam.
 - b. Het kernteam spoort de decentrale projectpartijen aan om kennis te verzamelen over het verloop van de wijkgerichte aanpak aan de hand van een gezamenlijke kennisopgave, en ondersteunt waar nodig/mogelijk.
 - c. Het kernteam doet op grond van de verzamelde informatie voorstellen om tot een goede informatievoorziening te komen ten behoeve van lerend vermogen over wijken heen.
 - d. Het kernteam formuleert op grond van de verzamelde informatie lessen en/of gerichte voorstellen om de wijkgerichte aanpak te verbeteren en eventuele belemmeringen weg te nemen/te adresseren aan de juiste tafel. De begeleidingsgroep bespreekt de bevindingen.
- 23. Partijen, waarvan de leden actief zijn in pilotgebieden, stimuleren dat hun leden bij de aanvang van een project niet alleen een adequate aanpak en planning formuleren voor de verduurzaming, maar ook gebruik maken van ervaringen elders om de wijkgerichte aanpak gericht te versnellen en te innoveren. Het kernteam biedt decentraal ondersteuning, onder meer door in de gekozen wijken mee te denken en/of leerervaringen uit eerdere projecten te verzamelen en in te brengen.
- 24. Onderwijspartijen stimuleren dat hun leden naar aanleiding van hun betrokkenheid in wijken:
 - a. gericht kennis verzamelen en ontwikkelen, en die verspreiden binnen en tussen onderwijsniveaus.
 - b. ontwikkelingen en innovatie op eenduidige wijze vertalen in het post-initiële onderwijs.
 - c. Overstijgende thema's een plek geven in hun onderzoeksprogramma.

Randvoorwaarden

- 25. Gezien het regionale karakter van de opgaven zal het pilotgebied breder zijn dan een individuele wijk, maar ook een specifieke wijk kan een vertrekpunt zijn. Het team sluit bij het inventariseren van geschikte pilotgebieden én de eigen activiteiten zo veel mogelijk aan op bestaande energie en structuren.
- 26. De rijksoverheid spant zich beleidsmatig in om te komen tot een continue verbouwstroom en verduurzaming van de gebouwde omgeving, door middel van afspraken in de Nationale Woonagenda en het ontwerp Klimaatakkoord.
- 27. Partijen inventariseren via hun leden de informatiebehoefte op het terrein van arbeidsmarkt en scholing die uitvoerende partijen nodig hebben om de wijkgerichte aanpak goed uit te voeren. Dit bespreken zij in de begeleidingsgroep. Indien die behoefte niet (meer) strookt met beschikbare data en/of afspraken over informatievoorziening in het ontwerp klimaatakkoord, spant de begeleidingsgroep zich in om hen van optimale gegevens te voorzien.

Artikel 4 Financiële en personele middelen

1. Zowel het aantrekken van voldoende mensen als het betrekken van onderwijs (mbo, hbo, wo) in een hechte, lerende verbinding in en tussen wijken, vraagt om forse, structurele middelen. De omvang van die middelen, de wijze van financiering en de manier van besteden vragen nadere uitwerking. Het kernteam gaat in de eerste drie maanden na ondertekening van deze verklaring gericht op zoek naar mogelijkheden, werken dat uit in een plan van aanpak en een bekostigingsvoorstel en leggen dat voor aan de begeleidingsgroep van ondertekenende partijen.
2. De werkgeverspartijen Bouwend Nederland, Techniek Nederland en Netbeheer Nederland reserveren voor deze aanlooperperiode van drie maanden gezamenlijk 50.000 euro. Daarnaast stellen deze partijen en MBO Raad, Vereniging Hogescholen, 4TU en FNV gezamenlijk in deze periode 2,5 FTE aan eigen personeel beschikbaar voor een klein operationeel kernteam, dat de lerende aanpak in de pilotgebieden aanjaagt en mede organiseert, en daarnaast een gericht plan met bekostigingsvoorstellen uitwerkt voor een structurele aanpak (zie artikel 5).
3. Ten aanzien van het bekostigen van extra arbeidskrachten onderzoekt het kernteam actief de mogelijkheden van Social Return on Investment (SROI). Partijen maken daarnaast afspraken over een percentage van de arbeidsplaatsen dat bestemd is voor leerlingen en mensen met een afstand naar werk.
4. Ten aanzien van het bekostigen van de lerende verbinding met samenwerkende onderwijspartijen (mbo, hbo, wo) onderzoekt het kernteam, naast investeringen door partijen zelf, in dialoog met overheidspartijen de mogelijkheid van externe (overheids)financiering. Het team sluit bij het doen van voorstellen voor bekostiging en borging zo veel mogelijk aan op bestaande structuren. Belangrijke onderdelen van die voorstellen zijn wie optreedt als aanvrager en wie verantwoordelijk is voor het naleven van de subsidievoorwaarden.

Artikel 5 Organisatie van de uitvoering

Begeleidingsgroep

1. Voor deze intentieverklaring wordt een begeleidingsgroep geformeerd, waarin de ondertekende partijen zitting kunnen nemen. De begeleidingsgroep bestaat uit maximaal evenveel leden als partijen bij deze intentieverklaring. Elke partij kan daartoe één vertegenwoordiger uit eigen gelederen aanwijzen. De begeleidingsgroep komt hooguit eens per kwartaal bij elkaar om:
 - a. De voortgang van uitvoering van deze intentieverklaring te bespreken en
 - b. Voorstellen te doen voor verbetering ten einde o.a.:
 - i. kennis te delen en aanbevelingen te doen aan stakeholders in wijken
 - ii. in wijken gevoelde belemmeringen weg te nemen dan wel te adresseren in het juiste gremium,
 - iii. zorg te dragen voor voldoende experimenteerruimte
2. Het voorzitterschap kan rouleren. Beslissingen zoals genoemd onder artikel 5.1 worden genomen bij volstreekte meerderheid van stemmen. Deze worden schriftelijk vastgelegd. Binnen de begeleidingsgroep worden nadere afspraken gemaakt over monitoring van de voortgang bij de uitvoering van de afspraken. Beslissingen van de begeleidingsgroep zijn niet bindend.

Operationeel kernteam

3. Naast een begeleidingsgroep is er een **klein operationeel kernteam**, dat
 - a. in vier pilotgebieden een lerende aanpak aanjaagt en (mede) organiseert, zowel gericht op leren in een wijk als projectoverstijgend,

- b. mede op grond van de ervaringen een **gericht plan** uitwerkt met afspraken voor een structurele aanpak en de bekostiging en bemensing daarvan, dit ter bespreking in de begeleidingsgroep,
 - c. regio's en wijken inventariseert voor de vervolgaanpak en om lessen te delen. Het kernteam bestaat uit vertegenwoordigers van Bouwend Nederland, Techniek Nederland, Netbeheer Nederland, MBO Raad, Vereniging Hogescholen, 4TU en FNV.
4. Het kernteam rapporteert periodiek aan de begeleidingsgroep over de voortgang van deze intentieverklaring, en doet daarbij gerichte voorstellen ter verbetering van de uitvoering van de afspraken in deze verklaring. Het kernteam informeert ook de taakgroep Arbeidsmarkt en Scholing over de voortgang.

Artikel 6 Looptijd en fasering

Fasering

1. Partijen beginnen met vier pilotgebieden, die zijn gerelateerd aan de 27 proeftuinen aardgasvrije wijken in 2019 of de Startmotor. Een pilotgebied wordt daarbij breder opgevat dan een individuele (proef)wijk of gemeente, omdat zowel de arbeidsmarkt als stakeholders (onderwijsinstellingen, UWV) veelal regionaal georganiseerd zijn. Daarmee is een pilotgebied een regio rond bijvoorbeeld een specifieke proefwijk. Of die pilotregio samenvalt met een provincie of een (aantal) arbeidsmarktregio('s) is secundair. De primaire voorwaarde is dat bereidheid bestaat bij de verbonden gemeenten, sociale partners en onderwijspartijen (bij voorkeur mbo-hbo-wo) en de regio-omlijning aansluit op de wijze waarop partijen zijn georganiseerd.
2. In 2020 vindt opschaling plaats, aansluitend bij de routekaart die voor de wijkgerichte aanpak wordt ontwikkeld.

Inwerkingtreding en looptijd

3. Deze intentieverklaring treedt in werking met ingang van de dag waarop ondertekening door alle Partijen heeft plaatsgevonden met een looptijd van twee jaren, waarna deze met instemming van Partijen verlengd kan worden met een nader door Partijen vast te stellen termijn.
4. De begeleidingsgroep evalueert de uitvoering en werking van deze intentieverklaring uiterlijk twee maanden voor het einde van de looptijd. Het operationele team stelt daartoe een evaluatierapportage op waarover de begeleidingsgroep ten minste drie weken voorafgaand aan het evaluatiemoment beschikt. Op basis van de evaluatie zal gekeken worden of en met welke termijn verlenging van deze intentieverklaring wenselijk is.
5. Elk der partijen is te allen tijde gerechtigd tussentijds uit te treden zonder tot enigerlei kosten- en of schadevergoeding jegens de andere partijen en ondertekenaars van deze intentieverklaring gehouden te zijn. Uittreding geschiedt door schriftelijke opzegging aan de andere partijen, met inachtneming van een opzegtermijn van twee maanden.
6. Partijen starten direct na ondertekening met de uitvoering van alle in deze intentieverklaring genoemde afspraken.

Artikel 7 Toetreding nieuwe partijen

1. Toetreding tot deze intentieverklaring is mogelijk voor relevante derde partijen. Die kunnen daartoe een verzoek doen aan de begeleidingsgroep. Alle bepalingen opgenomen in deze intentieverklaring zijn onverkort van toepassing voor de toetredende partij.

2. Derde partijen kunnen deze intentieverklaring als 'supporter' mee ondertekenen na kennisgeving aan de overige ondertekenaars. Hiermee geven zij er blijk van de doelstellingen van deze intentieverklaring te onderschrijven en geven zij toestemming om in publieke uitingen hierover hun naam en logo te gebruiken.

Artikel 8 Aard van deze intentieverklaring

1. De verplichtingen opgenomen in deze intentieverklaring zijn inspanningsverplichtingen. Partijen komen overeen dat de nakoming van deze afspraken niet in rechte afdwingbaar is.
2. Partijen zijn jegens elkaar niet aansprakelijk voor welke schade of kosten dan ook voortvloeiende uit dan wel anderszins verband houdende met (een tekortkoming in de nakoming van verplichtingen uit) deze intentieverklaring.

Artikel 9 Slotbepalingen

1. Partijen zijn gerechtigd om van deze intentieverklaring mededelingen te doen aan derden en dit openbaar te maken.
2. Alle initiatieven in het kader van de afspraken zoals vastgelegd in deze intentieverklaring, zullen in de uitwerking daarvan worden getoetst aan de toepasselijke (Europese) wet- en regelgeving, zoals aanbestedingswet- en regelgeving, mededingingswet- en regelgeving, wet- en regelgeving op het gebied van staatssteun en technisch normen en voorschriften.
3. Is of wordt deze intentieverklaring gedeeltelijk ongeldig, dan blijven de overige afspraken van kracht. Partijen zullen het ongeldige gedeelte zoveel mogelijk vervangen door bepalingen die wel geldig zijn.
4. Elke Partij kan de andere Partijen schriftelijk verzoeken deze intentieverklaring te wijzigen. Wijzigingen zijn slechts rechtsgeldig indien deze door alle Partijen zijn ondertekend.

Artikel 10 Toepasselijk recht

1. Op deze intentieverklaring is uitsluitend Nederlands recht van toepassing.

SOCIAAL-ECONOMISCHE RAAD

Bezuidenhoutseweg 60

Postbus 90405

2509 LK Den Haag

T 070 3499 525

E communicatie@ser.nl

www.ser.nl

Foto: Branko de Lang

© 2019, Sociaal-Economische Raad